Statsforvalteren i Innlandets erfaringer med behandling av dispensasjonssøknader

Hedda Pedersen Latif

Seniorrådgiver



Statsforvalteren i Innlandet

21.10.2026

Innledning

- Det å jobbe med personer med diagnosen psykisk utviklingshemming krever konkret kunnskap.

- § 9-5 tredje ledd **bokstav b** – skadeavvergende tiltak i gjentatte nødsituasjoner
  - minst bestått utdanning i helse-, sosial- eller pedagogiske fag på høyskolenivå.

- § 9-5 tredje ledd **bokstav c** – tiltak for å dekke grunnleggende behov herunder opplærings- og treningstiltak
  - minst skal ha fullført videregående opplæring i helse- og sosialfag/oppvekstfag.

- Statsforvalteren behandler søknader om dispensasjon fra utdanningskravet, i sammenheng med overprøving av vedtak

© Statsforvalteren i Innlandet

Særlige tilfeller

- Statsforvalteren kan kun gi dispensasjon i **«særlige tilfeller»**, jf. § 9 – 9 tredje ledd
- Kommunen må redegjøre for hva som gjør det til et «særlig tilfelle»

Eksempler fra rundskriv IS-10/2015:

- Ønsker å benytte personal som kjenner brukeren godt
- Personlig egnethet
- Tiltaket i liten grad krever faglige vurderinger

Faglig og etisk forsvarlig

- Personalets kompetanse må sees i sammenheng med vilkåret om faglig og etisk forsvarlig, jf. § 9 – 5 andre ledd
- Statsforvalteren skal vurdere om hver enkelt tjenesteyter, ut fra kommunens beskrivelse, vil kunne være ansvarlig for en forsvarlig gjennomføring av de konkrete tvangstiltakene
- Krav om to tjenesteytere ved gjennomføring av tiltak

Tiltakets karakter

- Hvilken kompetanse tiltaket krever, sett i lys av tiltakets:
  - art
  - omfang
  - inngripen.

Erfaring, opplæring og veiledning

- Hvilke erfaringer har den ansatte?
- Hva slags opplæring er gitt?
- Hvilke kurs har den ansatte gjennomført?
- Hvor mange ansatte med/uten kompetanse totalt?
- Er det ansatte med kompetanse tilstede når tiltaket gjennomføres?
- Er det mulighet for veiledning?
- Praktisk øving?

© Statsforvalteren i Innlandet

Statsforvalterens erfaringer

- Søkes dispensasjon for mange ansatte
- Rekrutteringsutfordringer og mangel på kvalifisert personell
- Mangelfull begrunnelse
- Ressursstyring

Oppsummert

- Dispensasjon er et unntak.
- Kompetanse kan ikke vurderes isolert.
- Dispensasjon må vurderes konkret og individuelt.
- Systematiske kompetanseplaner gir effekt
- Benytt ressursene rett
- Søknadene synliggjøre et behov – verktøy for mer langsiktige løsninger

© Statsforvalteren i Innlandet